ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ՈՐՈՇՈՒՄԸ

2025 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒԼԻՍԻ 22-ԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐԻ ՀԱՓՇՏԱԿՈՒՄԸ, ԱՆՕՐԻՆԱԿԱՆ ՊԵՂՈՒՄ-ՆԵՐԸ ԵՎ ԱՊՕՐԻՆԻ ՆԵՐՄՈՒԾՈՒՄԸ, ԱՐՏԱՀԱՆՈՒՄԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՓՈԽԱՆՑՈՒՄԸ ԿԱՆԽԵԼՈՒ ԵՎ ԴՐԱՆՔ ԻՐԵՆՑ ԾԱԳՄԱՆ ԵՐԿԻՐ ՌԵՍՏԻՏՈՒՑԻԱՅԻ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԱՄՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան 23 դեկտեմբերի 2025 թ.

Սահմանադրական դատարանը՝ կազմով.

նախագահող՝ Արման Դիլանյանի,

դատավորներ՝ Արտակ Զեյնալյանի,

Հրայր Թովմասյանի,

Դավիթ Խաչատուրյանի,

Երվանդ Խունդկարյանի,

Հովակիմ Հովակիմյանի,

Էդգար Շաթիրյանի,

Սեդա Սաֆարյանի (զեկուցող),

Արթուր Վաղարշյանի,

մասնակցությամբ (գրավոր ընթացակարգի շրջանակներում)՝

Կառավարության ներկայացուցիչ՝ Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի տեղակալ Արթուր Մարտիրոսյանի,

համաձայն Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 169-րդ հոդվածի 3-րդ մասի, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 40 և 74-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2025 թվականի հուլիսի 22-ին ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Հունաստանի Հանրապետության կառավարության միջև մշակութային արժեքների հափշտակումը, անօրինական պեղումները և ապօրինի ներմուծումը, արտահանումը և դրանց նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցումը կանխելու և դրանք իրենց ծագման երկիր ռեստիտուցիայի մասին» համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Կառավարությունն իր՝ 2025 թվականի նոյեմբերի 20-ի N 1630-Ա որոշմամբ հավանություն է տվել 2025 թվականի հուլիսի 22-ին ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Հունաստանի Հանրապետության կառավարության միջև մշակութային արժեքների հափշտակումը, անօրինական պեղումները և ապօրինի ներմուծումը, արտահանումը և դրանց նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցումը կանխելու և դրանք իրենց ծագման երկիր ռեստիտուցիայի մասին» համաձայնագիրը վավերացնելու մասին» օրենքի նախագծի վերաբերյալ Կառավարության օրենսդրական նախաձեռնությանը և որոշել է նշված համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Սահմանադրությանը համապատասխանությունը որոշելու նպատակով դիմել Սահմանադրական դատարան:

Գործի քննության առիթը Կառավարության՝ 2025 թվականի նոյեմբերի 24-ին Սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով վերոնշյալ համաձայնագիրը, հետազոտելով սույն գործով Կառավարության ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը և գործում առկա մյուս փաստաթղթերը՝ Սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց.**

1. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Հունաստանի Հանրապետության կառավարության միջև մշակութային արժեքների հափշտակումը, անօրինական պեղումները և ապօրինի ներմուծումը, արտահանումը և դրանց նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցումը կանխելու և դրանք իրենց ծագման երկիր ռեստիտուցիայի

մասին» համաձայնագիրը (այսուհետ նաև՝ Համաձայնագիր) ստորագրվել է 2025 թվականի հուլիսի 22-ին Աթենքում:

2. Համաձայնագիրը կազմված է նախաբանից, յոթ հոդվածից և դրա անբաժանելի մասը կազմող երկու Հավելվածից՝ Հավելված 1. «Հունաստանի օրենսդրությամբ սահմանված մշակութային օբյեկտների տեղեկատվական ցանկ» և Հավելված 2. «Հայաստանի օրենսդրությամբ սահմանված մշակութային օբյեկտների տեղեկատվական ցանկ»:

3. Համաձայնագիրն ուժի մեջ է մտնում վերջին գրավոր ծանուցումն ստանալու ամսաթվից, որով Հայաստանի Հանրապետությունը և Հունաստանի Հանրապետությունը (այսուհետ՝ Կողմեր) դիվանագիտական ուղիներով միմյանց ծանուցում են Համաձայնագիրն ուժի մեջ մտնելու համար անհրաժեշտ իրենց բոլոր ներքին իրավական ընթացակարգերի ավարտի մասին: 2025 թվականի հոկտեմբերի 2-ի դրությամբ հունական կողմից չի ստացվել ծանուցում՝ Համաձայնագրի ուժի մեջ մտնելու համար անհրաժեշտ ներպետական ընթացակարգերի կատարման մասին:

4. Համաձայնագրի իրականացման համար պատասխանատու մարմինը Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունն է:

5. Արտաքին գործերի նախարարությունը՝ Համաձայնագրի վավերացման կամ հաստատման արտաքին քաղաքական նպատակահարմարության վերաբերյալ տվել է դրական եզրակացություն:

6. Համաձայնագրով Հայաստանի Հանրապետությունը՝ փոխադարձության հիման վրա, ստանձնում է հետևյալ պարտավորությունները.

6.1. անհրաժեշտ միջոցներ ձեռնարկել մշակութային արժեքների հափշտակման, անօրինական պեղումների և ապօրինի ներմուծման, արտահանման, տարանցման կամ դրանց նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցման դեմ պայքարելու համար՝ Մշակութային արժեքների ապօրինի ներմուծումը, արտահանումը և դրանց նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցումն արգելելու և կանխելու միջոցների մասին ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի 1970 թվականի կոնվենցիայի, այն միջազգային կոնվենցիաների, որոնց

կողմ է Հայաստանի Հանրապետությունը, և Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան ազգային օրենսդրության համաձայն (Հոդված 1),

6.2. փոխանակել տեղեկություններ Հունաստանի Հանրապետության համար հետաքրքրություն ներկայացնող մշակութային արժեքների հափշտակման, անօրինական պեղումների և ապօրինի ներմուծման, արտահանման, տարանցման կամ դրանց նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցման, ինչպես նաև առգրավման, աճուրդների և վաճառքի իրականացման դեպքերի ու միջադեպերի վերաբերյալ (Հոդված 3, կետ 1),

6.3. Հայաստանի Հանրապետության ազգային ընթացակարգերի գաղտնիության թույլատրելի կանոններով, մշակութային արժեքների ապօրինի շրջանառության վերաբերյալ փոխանակել տեղեկություններ, որոնք հասանելի են Հայաստանի Հանրապետության ծառայությունների և վարչակազմերի, այդ թվում՝ ոստիկանության և մաքսային մարմինների համար (Հոդված 3, կետ 2),

6.4. գողացված կամ ապօրինի շրջանառված մշակութային արժեքների վերաբերյալ ամբողջ տեղեկությունը փոխանցել նավահանգիստներում, օդանավակայաններում և պետական սահմաններին գտնվող Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան մաքսային և ոստիկանության մարմիններին՝ դրանց վաղ հայտնաբերմանը նպաստելու, ինչպես նաև համապատասխան կանխարգելիչ և ուղղիչ միջոցառումների բացահայտումն ու իրականացումը դյուրացնելու նպատակով (Հոդված 3, կետ 3),

6.5. հետամուտ լինել և զարգացնել անձնակազմի փոխանակումն ու վերապատրաստումը կանոնավոր հիմունքներով՝ մշակութային արժեքների ապօրինի տեղաշարժի կանխման, Հայաստանի Հանրապետություն ծագման երկրներ ռեստիտուցիայի և վերադարձնելու ոլորտում (Հոդված 3, կետ 4),

6.6. աջակցել Հունաստանի Հանրապետության տարածքից ապօրինաբար հեռացված մշակութային արժեքների հայտնաբերման և վերադարձի հարցում՝ Հայաստանի Հանրապետության գործող օրենսդրությանը, միջազգային կոնվենցիաներին և համաձայնագրերին համապատասխան (Հոդված 4, կետ 1),

6.7. ապահովել, որ ապօրինի կերպով դուրս բերված մշակութային արժեքները վերականգնելու և վերադարձնելու հարցումը կատարվի դիվանագիտական ուղիներով և ներառի պահանջը հիմնավորող փաստաթղթերը (Հոդված 4, կետ 2),

6.8. կանխել առանց Հունաստանի Հանրապետության իրավասու մշակութային մարմնի կողմից տրված համապատասխան արտահանման մասին թույլտվության Հայաստանի Հանրապետության տարածք մշակութային արժեքների ներմուծումը և նման թույլտվություն չունեցող իրերը բռնագրավել, ինչի մասին ծանուցել Հունաստանի Հանրապետությանը դիվանագիտական ուղիներով, ինչպես նաև փորձել պարզել Քրեական ոստիկանության միջազգային կազմակերպության (ՔՈՄԿ-ԻՆՏԵՐՊՈԼ) գողացված արվեստի գործերի տվյալների բազայում՝ արդյոք կազմակերպության անդամ երկրներից որևէ մեկի խնդրանքով նման գույքը ենթակա է բռնագրավման (Հոդված 4, կետ 3),

6.9. Հայաստանի Հանրապետության գործող օրենսդրությանը համապատասխան՝ Համաձայնագրի համաձայն վերականգնված և վերադարձված բոլոր մշակութային արժեքներն ազատել մաքսատուրքերից և այլ հարկերից (Հոդված 4, կետ 4),

6.10. Հարցում ներկայացնող Կողմ հանդես գալու դեպքում կրել Համաձայնագրի շրջանակներում իրականացվող մշակութային արժեքների վերականգնման և ռեստիտուցիայի հետ կապված ծախսերը (Հոդված 4, կետ 5):

7. Համաձայնագրի համաձայն՝ վերապատրաստման ծրագիրը ներառում է, սակայն չի սահմանափակվում մշակութային արժեքների շուկաների բնագավառով, մշակութային արժեքների ներմուծման և արտահանման, օրենսդրության և օրենքների նախագծման, միջազգային հարաբերություններում տեղեկությունների հավաքագրման և համակարգմանն առնչվող հարցերով: Անձնակազմի փոխանակման և վերապատրաստման այս գործողություններն իրականացվում են մասնակից հաստատությունների ռեսուրսների առկայության դեպքում:

8. Համաձայնագրի մեկնաբանությունից կամ իրականացումից բխող ցանկացած վեճ Կողմերի միջև կարգավորվում է բարեկամաբար՝ դիվանագիտական ուղիներով անցկացվող խորհրդակցությունների միջոցով:

9. Համաձայնագրում հղում է կատարվում «Մշակութային արժեքների ապօրինի ներմուծումը, արտահանումը և դրանց նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցումն արգելելու և կանխելու միջոցների մասին» ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի 1970 թվականի կոնվենցիային,

որին Հայաստանի Հանրապետությունը միացել է 1993 թվականի հունիսի 22-ին «Մշակութային արժեքների ապօրինի ներմուծման, արտահանման և սեփականության իրավունքի փոխանցման արգելմանն ու կանխմանն ուղղված միջոցառումների մասին» վերտառությամբ՝ Գերագույն խորհրդի N ՀՆ-0869-I որոշմամբ:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Սահմանադրության 168-րդ հոդվածի 3-րդ կետով, 170-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերով, ինչպես նաև «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 63, 64 և 74-րդ հոդվածներով՝ Սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. 2025 թվականի հուլիսի 22-ին ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Հունաստանի Հանրապետության կառավարության միջև մշակութային արժեքների հափշտակումը, անօրինական պեղումները և ապօրինի ներմուծումը, արտահանումը և դրանց նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցումը կանխելու և դրանք իրենց ծագման երկիր ռեստիտուցիայի մասին» համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունները համապատասխանում են Սահմանադրությանը:

2. Սահմանադրության 170-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ **Ա. ԴԻԼԱՆՅԱՆ**

23 դեկտեմբերի 2025 թվականի
ՍԴՈ-1810